

03A Středověká evropská literatura a česká literatura středověku (stsl. a lat. písemnictví, počátky česky psané literatury)

Znaky středověké literatury: šířena hlasitým přednesem; díla většinou veršována; náměty z Bible a antiky; hrdina – světec, rytíř, král; cílem je poučovat, vychovávat; obsah méně důležitý – hlavní je forma; původnost se necenila, autor většinou neznámý; neusilovali o jedinečnost; zlomkovitost; alegorie, symbolika, idealizace; zpočátku jen latina, později národní jazyky (12. stol.); základní proudy: literatura duchovní (církevní) a světská

Žánry: legendy, kroniky, písně, modlitby, kázání, traktát, postila, satiry, dramata, fabliaux, ságy...

9. – 15. st.

Románský sloh (11. – 13. stol.) a gotický sloh (12. – 16. stol.)

kulturní jazyky: staroslověnština

latina

čeština

Evropská literatura

Aurelius Augustinus, Píseň o Beowulfovi, Parzival, Edda, Slovo o pluku Igorově, chansons de geste, Píseň o Rolandovi, Alexandreida, Tristan a Izolda, Román o lišákovi, Píseň o Cidovi

Literatura na našem území:

1. Písemnictví staroslověnské – 9. stol.

863 příchod Konstantina a Metoděje, staroslověnština, hlaholice, nejst. texty náboženské

Proglas, Kyjevské listy, Život Konstantinův a Metodějův, Paterik, Zákon sudnyj ljudem, Nomokánon

Po Metodějově smrti stsl. kultura přetrvávala v Sázavském klášteře (1096 zrušen)

2. Latinská literatura – 10. – 12. stol.

Kristiánova legenda (Život a umučení sv. Václava a jeho babičky sv. Ludmily)

Kosmova kronika česká - Chronica Boëmorum

973 založeno pražské biskupství

3. Počátky česky psané lit. – 12. – 14. stol.

glosy (= vpisky)

Hospodine, pomiluj ny konec 10. st., 1. česká duchovní píseň

Svatý Václave přelom 12. a 13. st., 2. česká duchovní píseň - hymna

Alexandreida

Dalimilova kronika, poč. 14. stol., nejstarší česky psaná veršovaná kronika

Vita Caroli

legendy o sv. **Kateřině, sv. Prokopovi**

Měj se dobře, srdéčko

Dřevo se listem odievá } alby=svítáníčka

Závišova píseň (milostná poezie)

Tristram a Izalda (české přepracování středověkého eposu)

Podkoní a žák (sociální satira)

Hradecký rukopis (*Desatero kázanie božie, Satiry o řemeslnících a konšelích, Bajka o lišce a džbánu*)

Tkadleček (spor milence s Neštěstím, náročná skladba)

Mastičkář (nejstarší české světské drama)

03B Slovní zásoba, její obohacování, tvoření nových slov

lexikologie

slovní zásoba, jádro slovní zásoby, individuální slovní zásoba aktivní a pasivní

slovo=skupina hlásek tvořící ustálený celek a mající svůj vlastní význam

pojmenování jednoslovná, víceslovná = termíny a frazeologická spojení

slova-lexikální mají jen slovní význam (citoslovce, příslovce)

-lexikálně gramatická mají slovní význam a ve větě různé gramatické významy
(podstatná a přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa)

-gramatická vyjadřují větné vztahy slov a vět (předložky, spojky, částice)

slovníky-překladové, výkladové, jazykové, speciální

obohacování slovní zásoby

1. změnou původního významu
2. tvořením nových slov
3. spojováním slov v sousloví
4. přejímáním slov z jiných jazyků

tvoření nových slov:

∞ *odvozování* pomocí předpon a přípon

kořen = část společná všem příbuzným slovům

kmen = část slova, která zbude po oddělení koncovky

přípona

předpona

koncovka = část na konci slova, která se mění při skloňování nebo časování

∞ *skládání- složeniny pravé (vlastní)* spojené pomocí konektoru -o-, -e-, -i-
(velk-o-město...)

-*složeniny nepravé (spřežky)* první člen beze změny (okamžik)

∞ *zkracování* - *iniciálové zkratky* (ČR, UNESCO, MU, ČVUT)

- *zkratková slova* (Sazka, Ingstav, sitkom)

- *zkratky frekventovaných slov a slovních spojení* (fa,kW, ha, Mgr.)